

Invasion af Søkonge (*Plotus alle* (L.)) i danske farvande, vinteren 1955–1956.

Af C. M. POULSEN.

(With a Summary in English: Irruption of Little Auk (*Plotus alle* (L.)) in Danish Waters in the Winter 1955–56).

I oktober og november 1955 indleveredes en del Søkonger (*Plotus alle*) til udstopning, hovedsagelig ofre for spildolien, og jeg fik det indtryk, at fuglen i denne vinter optrådte usædvanlig talrigt i de danske farvande. En opfordring til D.O.F.s medlemmer om at indsende meddelelser om fuglen gav udmærkede resultater, ligesom adskillige jægere og enkelte kolleger i konservatorfaget har været mig behjælpelige med oplysninger om skudte eller til præparation indsendte eksemplarer.

Søkongen er vintergæst og driftsinvasionsfugl der af vedholdende, ugunstige vinde og strøm kan tvinges ind mod land, til indsøer og floder, engang imellem i form af kolossale masseinvasioner. Dette var bl. a. tilfældet i Nordamerika nov.–dec. 1932 efter langvarige østlige vinde, og søkongen blev da påtruffet helt ned til Florida og Cuba og gik i massevis til grunde (SALOMONSEN, 1944, p. 28). Også i Middelhavet har den været bemærket, idet der i nov. 1910 opholdt sig en flok på 200 stk. ved øen Monte Christo. (D.O.F.T. 6, 1912, p. 151).

Søkongen har tidligere vist sig talrigt i danske farvande. I nyere tid bl. a. i 1906–07 (M. EWALD HANSEN 1907, p. 114), i 1915 med ialt 48 selvdøde eller skudte eksemplarer (HELMS og HORNEMAN hos SAXTORPH 1917, p. 115). Fra 1917 foreligger en del fund fra vestkysten, Vemb og Nr. Vosborg af J. TANG PETERSEN (HELMS 1930, p. 148). Ved at gennemgå en årrække af firmaets indleveringsbøger fandtes en del data fra 1929–30 og 1942. Enkeltfund og iagttagelser af fuglen er nævnte i adskillige årgange af D.O.F.T., deriblandt oversomrende individer.

Tilsyneladende optræder fuglen i de indre danske farvande kun i mindre flokke. Jeg har i litteraturen ikke kunnet finde opgivne tal over 10 stk. De nedenfor nævnte data fra vinteren 1955–56 stammer alle fra fugle, der har foreligget døde og artsbestemte, og tilføjelserne om iagttagne søkonger stammer alle fra kyndige folk.

Vesterhavet, Vestjylland og Limfjorden. Esbjerg, 17/10, Drostrup, Læborg sogn 17/10 (L. NOVROP) Gredstedbro 5/11, Fanø. 1 stk. Hamborgdybet mellem Søren Jessens Grund og Fanø 15/11, 2 stk. 16/11 og 1 stk. fundet død på stranden ud for Pælebjerg 18/11. (S. RASMUSSEN) Hvide Sande, 2 stk. skudt på havet, og 1 stk. fundet død på stranden i november. Søkonger har enkelte gange vist sig helt inde i havnen. (VILLY BUNDGÅRD) Vester Rindom 31/10, (K. STAUSHOLM) Nordenskov 16/11, Læborg 5/11 og Ballum, Sdrj. 8/12, (L. NOVROP) Hansted, 2 stk. skudt 1/11, og 1 stk. set. Klitmøller 1/11, Fadenbøl i Thy, en cyklende mand så 31/10 en flok på 10 stk. flyvende lavt i stærk storm over vejen. En af fuglene ramte en telefontråd og mistede livet. (K. STAUSHOLM) Vestervig 19/10 og 29/11, Hørdum 31/10, Struer 26/10, Bedsted 28/10, Vesløs 1/11, Klinkeby 8/11, Humlum 10/12, Nykøbing M. 11/12, Østerild 27/12, Nissum Bredning. Set ofte her, i dec. 1 stk. ved Vinkelhage (J. SKOV LARSEN) Bodum 29/10. Bryrup Langsø 26/11 (F. KNUDSEN) og Vyl Fyrskib 22/11 (HARRY MADSEN) Roslev 20/1 og Fredriks 24/1 1956, og endelig fandtes et noget fordærvet ekspl. 4/3 ved Hurup. Skagen, 2 stk. skudt under morgen-træk i nov. og dec. (O. A. DANTOFT) Skagens Rev 2/11.

Kattegat: Randers Fjord, 14/11, Tunø 6/12 (A. AAMANN). Lærer K. LAMBERG har venligst samlet følgende fra Samsø: KLEJS SØRENSEN, Alstrup, skød 3 stk. ved Besser Rev ud for Decca stationen, den første sidst i okt., den anden i nov., og den tredje først i dec., og så i dette tidsrum desuden 5–6 stk. i farvandet. Bagermester CHRISTENSEN skød 1 stk. ved Vesborg i dec. og så 5 i flok. Vognmand FR. JOHANSEN, Onsbjerg, skød ligeledes 1 stk. i dec., og så jævnlig fuglene. I Sælvig skød NIELS MØLLER 1 stk. 15/11, I. MADSEN 1 stk. 18/11 og ROLAND KOCK 1 stk. i slutningen af nov. M. DEGN 1 stk. den første uge i jan., og O. JENSEN, Maarup 1 stk. 25/1.

Bælterne, Østersøen og indre farvande. Sjællands Odde, jan. 1956, Saltbækvig 8/1, Espergærde 9/1 og mindst 4 stk. i københavnske vildtforretninger (HARRY MADSEN). Store Bælt 21/10, 15/11 og 19/11. Holbæk Fjord 8/11 og 23/11. Lillebælt v. Fredericia 24/10, Faaborg 5/11. Langelandsbæltet 2/12, Møen 18/11 og Rødvig 18/12 (LINDHARD HANSEN).

Lokaliteterne og tidspunkt sammenstillet viser følgende:

	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Ialt (Total)
Vesterhavet og Vestjylland; iagttagne fugle i ()	9 (9)	20 (1)	6	2	47
<i>North Sea and W. Julland; sight-records in ()</i> .					
Kattegat (<i>Caltegat</i>)	2	5 (6)	4 (5)	2	24
Bælterne, Østersøen <i>The Bells, the Baltic</i>	2	6	2	7	17
I alt (Total)	22	38	17	11	88

For de ilanddrevne, selvdøde eksemplarers vedkommende dækker datoen kun fundet, ligesom lokaliteten her må udvides til at omfatte det omliggende havområde. For 2 ekspl. (Esbjerg 17/10 og Store Bælt 21/10) har det ikke været mig muligt at komme i direkte kontakt med finderne. Det gælder naturligvis også for de 4 stk. hos københavnske vildtforretninger. Som ventelig var de fleste fugle fra landets vestlige del, ialt 47 stk., og det er i denne forbindelse værd at bemærke, at af 14 fyrfaldne Søkonger fra en lang årrække er de 9 indsendte fra Vyl og Grådyb fyrskibe (LINDHARD HANSEN, 1954). Det fremgår af optegnelserne, at besøget tilsyneladende er sluttet med udgangen af januar. Det enlige ekspl. fra Hurup 4/3 kan i den hårde vinter meget vel have henligget død i hele februar måned. De indsamlede fugle udgør sikkert kun en meget lille del af de individer, der i denne periode har gæstet danske farvande, men kan måske give et begreb om opholdets varighed og udstrækning.

SUMMARY IN ENGLISH

Irruption of Little Auk (*Plotus alle* (L.)) in Danish Waters in the Winter 1955-56.

In the winter 1955-56 appeared the Little Auk (*Plotus alle*) in rather great number in the Danish waters, and information has been received about 88 specimens observed or found dead. It appears that the invasion started in October 1955 and ceased in the end of January 1956. The largest number of birds, recorded in one month, is found in November. Nearly half of all specimens, about which information is available, has been recorded from the North Sea coast of Jutland. Details about distribution and dates are given in the table.

Literatur.

- HANSEN, LINDHARD 1954: Birds killed at Lights in Denmark 1888-1939. - Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren. **116**, p. 269-368.
- HANSEN, M. EWALD 1907: Lunder og Krabbedykkere. - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **1**, p. 114-115.
- HELMS, O. 1930: Nyere Meddelelser om danske Fugle. - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **24**, p. 146-156.
- SALOMONSEN, FINN 1944: The Atlantic Alcidae. - Göteborgs Kgl. Vetensk.- och Vitterhets-Samhälles Handl., 6. F., Ser. B., **3**, no. 5. - Göteborg (138 pp.).
- SAXTORPH, SYLV. M. 1917: Nyere Meddelelser om Danske fugle. II. - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **11**, p. 101-147.